

DE NORD A SUD

Retorn literari d'un brigadista a l'Ebre

Ara que hem commemorat els 80 anys de la Batalla de l'Ebre -i que recentment, a Tortosa, s'ha celebrat un Congrés Internacional sobre aquell conflicte-, doncs ara resulta (segons llegeixo al suplement de *La Vanguardia*, de diumenge dia 14 d'octubre) que un, entre tants, dels més valerosos soldats de les Brigades Internacionals, el nord-americà Alvah Bessie, que morí el 1985 a 81 anys, autor d'*Homes en guerra* (en edició original anglesa, de 1939), retornarà simbòlicament als seus escenaris de joventut (l'Ebre i el Priorat), gràcies a la traducció al castellà d'aquest volum, que ha fet Ediciones B.

Significativa coincidència, 80 anys després dels fets. Magnífica ocasió, doncs, per continuar llegint els dramas, esperances i decepcions, d'aquella esplèndida jove generació

dels anys 30 que, d'arreu del món, arribà a Espanya per lluitar a favor de la democràcia i de la República. Molt s'ha escrit ja d'aquelles Brigades -i dintre d'elles de la mítica Brigada Lincoln, formada per nord-americans, entre els quals Alvah Bessie i altres importants homes de combat, com Harry Randall, Milton Wolff (capità) i fins i tot el que seria cèlebre novel·lista, Ernest Hemingway, que actuava com a reporter de guerra.

Tots ells van actuar des de la rereguarda del Priorat, preparant l'ofensiva de l'Ebre, al juliol de 1938. Queden fotografies d'aquell temps, algunes d'elles publicades a la revista prioratina *Canya i Gram*, del Masroig, l'estiu del 2015, per part de Josep Munté i Mateu, il·lustrant un extens i complet article sobre *La XV Brigada Internacional a Darmós*.

Abril-maig 1938. En una d'aquestes fotos, que il·lustra la portada del seu llibre, es veu, justament, al poble de Darmós, la imatge d'Alvah Bessie, als seus 33 anys, vestit de caqui, cigarret a la boca i, a la butxaca del jec

**“80 anys després,
per més que es vulguin
oblidar, les veritats del
passat sempre retornen”**

militar, la llibreta de notes on anava apuntant les incidències de cada dia i d'on sortien aquests *Homes en guerra*.

Tota una història, la d'aquestes brigades i batallons internacionals, que també des del Priorat, i de fa anys, l'associació No Jubilem la Memòria,

estimulada per la professora britànica Àngela Jackson, ha rescatat per al coneixement col·lectiu el que va ser l'últim i desesperat intent de la República.

Un altre volum on es poden saber coses d'Alvah Bessie i de les Brigades és *Tocats pel vent. Cinc històries humanes de les Brigades Internacionals i la Guerra Civil*, de Jordi Martí-Rueda, publicat a Pagès Editors, Lleida, el 2014. I, també en clau local, el llibre col·lectiu *Relats d'una Batalla*, editat a Tortosa, que obre una àmplia panoràmica sobre tants protagonistes com van intervenir en el sagnant conflicte.

En fi, no acabariem mai, i és que, 80 anys després, per més que es vulguin oblidar, les veritats del passat sempre retornen, unes veritats que no són, totalment, les dels jerarques dels dos bàndols en lluita, sinó les

Xavier Garcia
escriptor

de la pobra gent que en sofrí directament les conseqüències i les de tots aquells que, com els brigadistes o els nostres joveíssims soldats de la Quinta del Biberó, van ser empenyos, per pròpia consciència o per obligació, a formar part d'aquella carnisseria entre dues concepcions del món -el feixisme i el comunisme- en les quals el factor humà no comptava per a res.

Després, el capitalisme va demostrar que tampoc.